



INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY



MORSKI
INSTYTUT RYBACKI



AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

MINISTERSTWO ROLNICTWA i ROZWOJU WSI

NR
10

RYNEK RYB

stan i perspektywy

ISSN 1732-5889

**ANALIZY
RYNKOWE**



GRUDZIEŃ 2008

Analizy są finansowane przez
AGENCJĘ RYNKU ROLNEGO
oraz
INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA I GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– **PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY**

Spis treści

REASUMPCJA

- I. Uwarunkowania makroekonomiczne – *Tadeusz Chrościcki*
- II. Polityka rybacka i regulacje rynku ryb – *E. Kuzebski, J. Seremak-Bulge, B. Pieńkowska*
- III. Światowy rynek ryb i owoców morza – *E. Kuzebski, M. Rakowski*
- IV. Krajowa produkcja ryb i owoców morza
 1. Rybołówstwo morskie – *E. Kuzebski*
 2. Rybactwo śródlądowe – *J. Seremak-Bulge*
- V. Popyt na ryby i owoce morza
 1. Przetwórstwo – *S. Szostak, J. Drożdż*
 2. Spożycie ryb – *B. Pieńkowska*
- VI. Handel zagraniczny rybami i owocami morza oraz ich przetworami – *K. Hryszko*
- VII. Ceny ryb i przetworów rybnych – *J. Seremak-Bulge, S. Szostak*

**Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych
prosimy o podanie źródła.**

Analizę przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ-PIB
Świętokrzyska 20, 00-950 Warszawa
Kierownik Zakładu – prof. dr hab. Jan Małkowski, tel.: (0-prefiks-22) 827-36-64
oraz
w Zakładzie Ekonomiki Rybackiej MIR
Kołłątaja 1, 81-332 Gdynia
Kierownik Zakładu – dr Emil Kuzebski, tel.: (0-prefiks-58) 73-56-118

AUTORZY:

dr hab. Jadwiga Seremak-Bulge
• IERiGŻ-PIB •
Tel.: (0-prefiks-22) 50-54-666

dr Emil Kuzebski
• MIR • Gdynia
Tel.: (0-prefiks-58) 73-56-118

dr Barbara Pieńkowska
• MIR • Gdynia
Tel.: (0-prefiks-58) 73-56-115

mgr Marcin Rakowski
• MIR • Gdynia
Tel.: (0-prefiks-58) 73-56-119

mgr Stanisław Szostak
• MIR • Gdynia
Tel.: (0-prefiks-58) 73-56-120

mgr inż. Krzysztof Hryszko
• IERiGŻ-PIB •
Tel.: (0-prefiks-22) 50-54-719

mgr Jadwiga Drożdż
• IERiGŻ-PIB •
Tel.: (0-prefiks-22) 50-54-770

Analizę zrecenzowała i zatwierdziła w dniu 9.12.2008 r. Rada Rolniczych Analiz Ekonomicznych w składzie:
Zdzisław Adamczyk, Tadeusz Chrościcki, Jan Małkowski, Bożena Nowicka, Iwona Szczepaniak,
Roman Urban (wiceprzewodniczący), Zdzisława Wiśniowska-Antonik, Maria Zwolińska (przewodnicząca).
Kolejna analiza wydana będzie w kwietniu 2009 r.

Ocenia się, że podaż ryb konsumpcyjnych na rynek krajowy w 2008 r. była o 6,5 % większa niż przed rokiem i wyniosła ponad 484 tys. ton. Wpłynął na to wyłącznie większy o ok. 8% import, bowiem połowy krajowe były o prawie 4% mniejsze niż przed rokiem.

Połowy bałtyckie zmalały o blisko 10% w wyniku niskiej opłacalności połowów szprotów, śledzi i storni, zamknięcia połowów dorszy już od 22 maja oraz zakazu połowów łososi pławnicami. Bardziej skuteczne kontrole oraz egzekwowanie przez Komisję Europejską nałożonych kar za przełowienie dorszy w 2007 r. spowodują, że w 2009 r. połowy bałtyckie prawdopodobnie będą jeszcze mniejsze niż w 2008 r.

Po 2 latach intensywnego wzrostu połowy dalekomorskie zwiększyły się w 2008 r. tylko o ok. 6%. Osłabienie dynamiki wzrostu połowów dalekomorskich związane było ze zmianą ich struktury, co wymagało wprowadzenia statku z zamrażalnią. Zmiany te dokonane w drugiej połowie roku umożliwią znaczący wzrost połowów dalekomorskich w roku przyszłym.

W sumie połowy morskie były mniejsze niż przed rokiem o 7,2% i wyniosły prawie 124 tys. ton.

Produkcja i połowy ryb śródlądowych zmniejszone zostały o 3,7% pod wpływem ograniczenia produkcji akwakultury i połowów ryb żyjących w wodach otwartych. Produkcja ryb w akwakulturze zmalała o 2,3% do 34,2 tys. ton, w wyniku 5,5% spadku produkcji pstrągów. Mimo to udział akwakultury w towarowej produkcji ryb słodkowodnych w 2008 r. wzrósł do ponad 93%, bowiem zawodowe połowy ryb dziko żyjących w wodach otwartych zmalały o prawie 7%.

Wzrost podaży ryb i owoców morza pozwolił zwiększyć ich spożycie do ponad 13 kg/mieszkańca w ekwiwalencie wagi żywej. Przyrost spożycia był wynikiem wyłącznie większej konsumpcji ryb słodkowodnych pochodzących z importu. Spożycie ryb morskich nie zmieniło się, a konsumpcja ryb słodkowodnych wyprodukowanych w kraju nieznacznie zmalała.

Import ryb słodkowodnych, głównie pang z Wietnamu oraz tilapii z Chin wyniósł w 2008 r. prawie 90 tys. ton w ekwiwalencie wagi żywej, z czego 10 tys. ton reeksportowano. Sprzedaż ryb słodkowodnych z importu na rynek krajowy wyniosła prawie 80 tys. ton, a więc ponad 2,2 razy więcej od sprzedaży ryb słodkowodnych wyprodukowanych w kraju.

Dynamika obrotów handlowych rybami i ich przetworami w 2008 r. była wyraźnie mniejsza, zwłaszcza po stronie eksportu. Według wstępnych danych za 3 kwartały 2008 r. wolumen eksportu w całym 2008 r. był większy niż w roku poprzednim o 4,4%, podczas gdy w latach 2004-2007 dynamika wzrostu wynosiła od 12 do 16% rocznie. Wzrost popytu krajowego spowodował, że import ryb w 2008 r. zwiększył się o prawie 8%, a więc w stopniu podobnym jak przed rokiem. Przywóz ryb wyniósł w ekwiwalencie wagi żywej prawie 693 tys. ton, o wartości prawie 790 mln EUR, a wywóz odpowiednio 361 tys. ton oraz ponad 742 mln EUR. Ujemne saldo handlu zagranicznego sektora rybnego pogorszyło się w porównaniu z rokiem poprzednim o 14 mln EUR do -48 mln EUR. Deficyt handlu zagranicznego rybami i ich przetworami był jednak znacznie mniejszy niż przed integracją. Prawdopodobnie w roku przyszłym ujemne saldo sektora rybnego pogłębi się.

Wyhamowanie dynamiki eksportu wpłynęło ograniczająco na produkcję przetworów rybnych. Wolumen przetwórstwa ryb w 2008 r. utrzymał

się na poziomie roku ubiegłego, a jego wartość wyniosła 4,5 mld zł. Zmieniła się przy tym struktura produkcji; ograniczono bowiem produkcję filetów z ryb (o ponad 44%) na rzecz ryb wędzonych i ryb świeżych, podczas gdy produkcja ryb solonych prawie nie zmieniła się. Wzrosła także produkcja konserw i przelw, marynat oraz wyrobów kulinarnych i garmażeryjnych z ryb.

Pogorszyły się wyniki finansowe przedsiębiorstw zajmujących się przetwórstwem ryb, mimo niskich cen ryb importowanych. Wpłynęły na to przede wszystkim niższe ceny uzyskiwane w eksporcie. Pogorszyły się wszystkie wskaźniki rentowności oraz płynności finansowej. Nadal były one jednak lepsze niż przed akcesją. Rentowność brutto w I półroczu 2008 r. zmalała do 3,07%, netto do 2,40%, a wskaźnik bieżącej płynności finansowej do 1,08. Udział firm rentownych zmalał z 82 do 75%, ale ich udział w przychodach sektora utrzymał się na ubiegłorocznym poziomie. Pogorszenie kondycji finansowej ograniczyło poziom inwestowania, ale nadal było ono znacznie większe niż przed akcesją. Firmy zajmujące się przetwórstwem ryb dążą bowiem do poprawy swej konkurencyjności.

W 2008 r. nieznacznie podwyższyła się dynamika wzrostu cen ryb, ale rynek ryb nadal należał do najbardziej stabilnych. Od początku roku przyrost cen ryb na poziomie detalu ustępował podwyżkom cen przede wszystkim mięsa, był jednak wyraźnie większy niż całej żywności i nabiału. Niewielkim, ale syste-

Tabela 1.

Bilans ryb i owoców morza w Polsce (tys. ton masy żywej ryb)

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008 S
Połowy morskie	136,3	125,6	133,4	123,8
w tym bałtyckie	124,3	104,9	107,8	96,6
- połowy ryb niekonsumpcyjnych	30,2	23,4	27,0	21,0
dalekomorskie	12,0	20,7	25,6	27,2
Połowy słodkowodne i akwakultura	55,4	53,2	51,4	49,5
Razem połowy krajowe	191,7	178,8	184,8	173,3
w tym ryb konsumpcyjnych	161,0	154,9	158,2	152,3
Import	518,3	587,7	642,0	692,8
Eksport	262,8	296,8	345,6	360,9
Podaż ryb konsumpcyjnych na rynek krajowy	416,5	445,8	454,6	484,2

S - szacunek

Źródło: Dane MIR oraz szacunek IERiGZ-PIB na podstawie danych IRŚ.

matycznym podwyżkom cen na poziomie detalu towarzyszyły spadki cen zbytu oraz niewielkie wahania cen pierwszej sprzedaży. Poziom cen pierwszej sprzedaży ryb bałtyckich nie zmienił się w porównaniu z 2007 r., przy znacznych wahanach okresowych. Większość ryb słodkowodnych staniała. Decydują-

cy wpływ na poziom cen na rynku krajowym miały ceny uzyskiwane w transakcjach importowych i eksportowych oraz kurs walutowy.

W 2009 r. rynek ryb będzie pozostawał pod wpływem przeciwnych tendencji. Z jednej strony

spadek popytu eksportowego spowodowany kryzysem światowym będzie hamował podwyżki cen. Z drugiej strony spadek wartości złotego trwający od września 2008 r. będzie skutkował wyższymi cenami ryb importowanych. Rynek ryb może więc być mniej stabilny niż w latach 2007-2008.

SUMMARY

It is estimated that supply of consumption fish to domestic market in 2008 was by 6.5% higher as compared to the previous year and amounted to more than 484 tons. It was exclusively affected by 8% higher import because the domestic catches was almost by 4% lower than in the previous year.

Baltic catches was decreased by almost 10% as a result of low profitability of catches at sprats, herrings and flounders, closure of cod catches as early as since 22nd of May and ban on salmon catches with floatable fishing net. More effective checks and execution of the penalties for overshooting TAC's for cod in 2007, as imposed by the European Commission, will cause that in 2009 Baltic Sea fishing will be even lower than in 2008.

After 2 years of intensive increase, the deep-sea catches increased in 2008 only by ca. 6%. The decline in the growth rate of the deep-sea catches was connected with the change of its structure, which required introducing the ships with the freezing units. These changes, as being performed in the second half of the year will enable the significant increase of the deep-sea catches in the coming year.

Summing up, the sea catches are lower than in the previous year by 7.2% and amounted to almost 124 thousand tons.

Production and catches of freshwater fish decreased by 3.7% as affected by production of aquaculture and catches of the fish living in open waters. Production of fish in aquaculture was decreased by 2.3%, to 34.2 thousand tons as a result

of 5.5% decline of trout production. In spite of this, aquaculture accounted for over 93% of freshwater catches in 2008 because the professional catches of fish living freely in open waters decreased by almost 7%.

The increase of the supply of fish and seafood allowed for the increase in their consumption to more than 13 kg per capita, in terms of live weight equivalent. The increase of consumption was exclusively a result of the rise of consumption of the imported freshwater fish. Consumption of sea fish has not been changed and consumption of freshwater fish produced in the country has inconsiderably decreased.

The import of freshwater fish in 2008, mainly of pangasid from Vietnam and tilapia from China, amounted to almost 90 thousand tons in terms of live weight equivalent out of which 10 tons was re-exported. The sales of the imported freshwater fish to the domestic market was equal almost to 80 thousand tons,

that is, 2.2 times more than the sale of freshwater fish, produced in the country.

Dynamics of the trade in fish and their products in 2008 was distinctly smaller, especially in case of export. According to the preliminary data for 3 quarters of 2008, the volume of export in the whole 2008 was higher than in the previous year by 4.4% whereas in 2004-2007, the growth rate amounted to 12-16% per annum. The increase of the domestic demand caused that the import of fish in 2008 was increased by almost 8% i. e. similarly as in the previous year. Imports of fish, in live weight equivalent amounted almost to 693 thousand tons, with value equaling to almost EUR 790 million and export amounting to 361 thousand tons and more than EUR 742 million, respectively. The negative balance of foreign trade of the fish sector deteriorated as compared to the previous year by EUR 14 million i. e. to the value of EUR 48 million. The deficit in foreign trade of fish and its products was, however, considerably smaller

Table 1.

Fish balance sheet in Poland ('000 t of live weight)

Items	2005	2006	2007	2008 E
Total sea catches	136,3	125,6	133,4	123,8
of which Baltic Sea catches	124,3	104,9	107,8	96,6
- industrial catches (not for consumption)	30,2	23,4	27,0	21,0
deep-sea catches	12,0	20,7	25,6	27,2
Freshwater catches and aquaculture	55,4	53,2	51,4	49,5
Total domestic catches	191,7	178,8	184,8	173,3
including for consumption	161,0	154,9	158,2	152,3
Import	518,3	587,7	642,0	692,8
Export	262,8	296,8	345,6	360,9
Supply on the domestic market	416,5	445,8	454,6	484,2

E - estimation

Source: Sea Fisheries Institute (MIR) data and the IAFE estimations on the basis of Inland Fisheries Institute (IRŚ) data.

than before the integration with the EU. In the next year, the negative balance of the fish sector will probably increase.

The decline in export dynamics resulted in a slowdown in the production of fish products. The volume of fish processing in 2008 was maintained at the level observed in the previous year (4.5 billion PLN). The structure of production changed; the production of fish filets was reduced (by more than 44%) in favour of smoked fish and fresh fish whereas the production of salted fish remained unchanged. The production of preserved fish products, canned fish and ready to eat fish product also increased.

Financial results of enterprises have deteriorated in spite of low prices of imported fish. It was caused, first of all, by lower prices, obtained in export. All indices of profitability and financial liquidity we-

re deteriorated. They were, however, still better than before the accession. Gross profitability in the first half of 2008 decreased to 3.07%, net profitability – to 2.4% and the ratio of current financial liquidity to 1.08. The participation of profitable enterprises decreased from 82 to 75% but their participation in the incomes of the sector was maintained at the level of the previous year. The deterioration of financial condition has limited the level of investments but it was still higher than before the accession. The companies, dealing with fish processing are focused on the improvement of their competitiveness.

In 2008, fish prices index was slightly higher than in 2007 but the fish market still belonged to the most stable ones. Since the beginning of the year, the increase of fish prices at the retail level was lower than in the case of meat but it was considerably higher than the price

growth of all food and that of dairy and egg products. Small but systematic price increases at retail level were accompanied by declines of producer prices and small fluctuations of the first sale prices. The level of the first sale prices for Baltic fish has not changed as compared to 2007, with considerable temporary variations. Most of the freshwater fish became cheaper. The price level on the domestic market was mainly affected by the prices obtained in import and export transactions and currency exchange rate.

In 2009, fish market will be influenced by contradictory tendencies. On one hand, the decline of export demand, caused by the world crisis, will inhibit the increases of prices. On the other hand, the decline of value of PLN, lasting since September 2008, will cause higher prices of imported fish. Therefore fish market may be less stable than in 2007–2008.

W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukążą się:

1. Rynek środków produkcji i usług dla rolnictwa (35) • marzec 2009,
2. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi (29) • kwiecień 2009,
3. Rynek pasz (25) • kwiecień 2009,
4. Rynek mleka (36) • kwiecień 2009,
5. Rynek ryb (11) • kwiecień 2009,
6. Rynek ziemniaka (35) • maj 2009,
7. Rynek drobiu i jaj (35) • maj 2009,
8. Rynek cukru (35) • maj 2009,
9. Rynek mięsa (36) • maj 2009,
10. Rynek zbóż (36) • czerwiec 2009,
11. Rynek rzepaku (35) • czerwiec 2009,
12. Rynek owoców i warzyw (34) • czerwiec 2009,
13. Rynek ziemi rolniczej (12) • grudzień 2009,
14. Popyt na żywność (10) • grudzień 2009.

SZYBKO! TANIO! PROFESJONALNIE!

Proponujemy Państwu:



INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
I GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

Usługi drukarskie:

- czasopisma
- książki
- ulotki
- katalogi
- albumy
- wizytówki
- materiały szkoleniowe
- materiały konferencyjne
- druki samokopiujące etc.

Usługi introligatorskie:

- oprawa spiralna
- oprawa zeszytowa
- oprawa bezszwowa
- foldery/broszury
- inne usługi



Nasze usługi wykonujemy bazując na najlepszej dostępnej technologii. Począwszy od formy przesłania wszystkich materiałów drogą elektroniczną (FTP), poprzez obróbkę DTP, druk cyfrowy na OCE VarioPrint 2100 oraz OCE CS 250, kończąc na mnogości usług introligatorskich.

Próby wydruku na różnych gatunkach papierów i folii dostępne są w Dziale Wydawnictw Instytutu, ul. Świętokrzyska 20.

Ceny na zamówienia obliczane są na podstawie kalkulacji wstępnej. Jeśli mają Państwo pytania dotyczące naszych usług, bądź cen, prosimy o kontakt.

Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB:

tel. (022) 50 54 520

(022) 50 54 685

fax (022) 50 54 636

e-mail: dw@ierigz.waw.pl

slipski@ierigz.waw.pl

Prenumerata Analizy (2 zeszyty) w 2008 roku wynosi 40 zł.

Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego, ul. Świętokrzyska 20, skr. poczt. 984, 00-950 Warszawa. Tel.: (0-prefiks-22) 50-54-685, faks: 50-54-636
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>